

“Clusters of Enterprises and the Internationalisation of SMEs: the Case of the Romanian Region of Timisoara”

OECD LEED conference in Timisoara, Romania

24 May 2004

Presentation made by Ms. Iasmina Geana, Director, Ministry for European Integration, Romania

Romanian version below

Guvernul României acordă o importanță deosebită IMM-urilor și micro-întreprinderilor, acestea reprezentând o condiție a dezvoltării unei economii dinamice. Experiența Uniunii Europene demonstrează faptul că IMM-urile și micro-întreprinderile aduc o importantă contribuție la creșterea PIB, la creșterea oportunităților de angajare și la stimularea exporturilor. IMM-urile au abilitatea de a răspunde într-o manieră foarte flexibilă provocărilor pieței, și de a se adapta rapid schimbărilor ciclice și structurale ale economiei globale. Un sector al IMM-urilor și micro-întreprinderilor bine dezvoltat poate astfel potența stabilitatea și creșterea macro-economică.

Începând cu anii 90, Guvernul României, cu asistență din partea programului Phare, precum și a altor donori bi și multilaterali, incluzând aici și diverse instituții financiare, a introdus un număr de măsuri pentru a accelera creșterea în sectorul IMM. Aceste măsuri au avut misiunea de a crea un cadru legislativ și fiscal, să furnizeze asistență financiară pentru dezvoltarea și sustenabilitatea activității IMM-urilor, creșterea competitivității și stimularea dezvoltării unei culturi antreprenoriale. Aceste intervenții au avut rezultate semnificative: IMM-urile și micro-întreprinderile furnizează 50.5% din locurile de muncă din România, contribuția IMM-urilor la formarea PIB a crescut la 60%, iar în totalul exporturilor contribuie cu 20%.

În urma Consiliului de la Lisabona, unul din obiectivele UE îl constituie creșterea competitivității IMM-urilor în cadrul unei economii globale bazate pe cunoaștere. În acest sens, măsurile pe care le vizează activitățile Serviciilor Comisiei și Statelor Membre 2000 sunt focalizate asupra următoarelor zece aspecte:

- Educație și formarea privind antreprenoriatul;
- Proceduri de înființare a IMM-urilor mai rapide și cu costuri mai mici
- Cadru legislativ îmbunătățit
- Forță de muncă calificată
- Îmbunătățirea accesului on-line
- Îmbunătățirea funcționării Pieței Unice
- Taxe și aspecte financiare
- Îmbunătățirea capacității tehnologice a micilor întreprinderi
- Utilizarea unor modele e-business de succes și dezvoltarea unor servicii de sprijinire a IMM-urilor

- O reprezentare mai eficientă a intereselor IMM-urilor la nivel național și european.

În consecință, serviciile Comisiei Europene au introdus un nou instrument de politică: Carta Europeană a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (CEIMM). În 2002, Guvernul României, împreună cu alte State Candidate, au semnat Declarația de la Maribor, asumându-și angajamentul de a își armoniza politicile cu prevederile CEIMM.

Raportul de țară pentru România, publicat în Octombrie 2003, recunoaște eforturile făcute de Guvernul României pentru susținerea IMM-urilor și recunoaște progresele făcute până în prezent. În orice caz, atrage atenția asupra dificultăților cărora IMM-urile trebuie să le facă față într-un mediu economic dificil. Densitatea IMM-urilor și micro-întreprinderilor (măsurată prin numărul de IMM-uri/1000 locuitori) este încă foarte scăzută în comparație cu cea de la nivelul UE. Există mari dezechilibre regionale în dezvoltarea sectorului IMM-urilor, de la 12,2 IMM-uri/1000 locuitori în Regiunea Nord-Est, până la 35,5 IMM-uri/1000 locuitori în Regiunea București-Ilfov. Valoarea medie a acestui indicator era în 2001 de 17,5 IMM-uri/1000 locuitori, în timp ce în țările din Europa-15 era de 52 IMM-uri/1000 locuitori.

Din evaluările efectuate privind necesitățile IMM-urilor au reieșit dificultățile întâmpinate în accesarea și rambursarea creditelor de la băncile comerciale, acestea fiind reticente în ceea ce privește asumarea de riscuri asociate întreprinderilor nou înființate, garanțiile solicitate de acestea fiind de asemenea foarte restrictive.

Baza antreprenorială insuficient dezvoltată constituie o problemă serioasă pentru dezvoltarea economică a țării, în special în zonele sub-dezvoltate. Multe dintre IMM-uri își încetează activitatea în primul an de la înființare, în special din cauza lipsei unui suport financiar, a serviciilor de susținere a afacerilor, a unor abilități antreprenoriale și experiențe limitate, precum și a lipsei de informații privind intrarea pe piață.

Documentele care stau la baza planificării Politicii de Dezvoltare Regională în România sunt:

- Strategia privind domeniul IMM-urilor pentru perioada 2004-2008
- Planul Național pentru Dezvoltare Regională 2004-2006 (PND 2004-2006)
- Documentul de Programare Phare 2004-2006

Guvernul României a desemnat Agenția Națională pentru IMM-uri și Cooperație (ANIMMC) ca organism executiv responsabil cu formularea politicii și coordonarea activităților pentru sprijinirea IMM-urilor și micro-întreprinderilor din România. ANIMMC a publicat de curând Strategia privind domeniul IMM pentru perioada 2004-2008, care include un set de măsuri și activități aliniate obiectivelor și celor mai bune practici ale Uniunii Europene în acest domeniu, concordante în același timp cu prioritățile și principiile Cartei Europene pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii. **Strategia pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii** prezintă prioritățile Guvernului României pentru perioada 2004-2008:

1. Crearea unui mediu de afaceri care să susțină dezvoltarea IMM-urilor
2. Susținerea competitivității IMM-urilor
3. Îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare
4. Îmbunătățirea performanțelor IMM-urilor la export
5. Promovarea unei culturi antreprenoriale și îmbunătățirea managementului practicat.

PND 2004-2006, care a fost dezvoltat în baza strategiilor regionale, conține strategia de ansamblu a Guvernului pentru dezvoltarea României, sprijinul UE reprezentând o importantă sursă de finanțare pentru atingerea obiectivelor strategice identificate. De aceea se poate spune că PND are un dublu rol: instrument de fundamentare și finanțare a priorităților naționale sectoriale și regionale de dezvoltare din fonduri de la bugetul de stat și bugetele locale, pe de o parte, și, în același timp, instrument de fundamentare a accesului țării noastre la asistența financiară din fondurile de pre-aderare acordate de UE României, în cadrul parteneriatului de aderare.

Prioritățile Guvernului României cuprinse în Planul Național de Dezvoltare Regională 2004-2006 sunt:

- Prioritatea 1 - Creșterea competitivității sectorului productiv
- Prioritatea 2 - Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii pentru transport și energie și asigurarea protecției mediului
- Prioritatea 3 - Dezvoltarea resurselor umane, creșterea gradului de ocupare și combaterea excluderii sociale
- Prioritatea 4 - Diversificarea economiei rurale și creșterea productivității în agricultură
- Prioritatea 5 - Promovarea unei participări echilibrate a tuturor regiunilor din România la procesul de dezvoltare social-economică

Documentul de Programare Phare 2004-2006 a fost elaborat pe baza Planului Național de Dezvoltare 2004-2006. Prioritățile acestui document de planificare au o argumentare solidă în politicile și strategiile sectoriale și de dezvoltare regională, precum și în documentele de planificare sectorială elaborate de ministerele de linie și în Planurile de Dezvoltare Regională elaborate de Agențiile pentru Dezvoltare Regională.

Documentul de Programare Phare 2004-2006 sustine dezvoltarea IMM-urilor prin urmatoarele doua prioritati:

Prioritatea A: „Dezvoltarea infrastructurii regionale si locale”

Prioritatea C: „Dezvoltarea sectorului productiv prin sprijinirea IMM-urilor”

Prioritatea C „Dezvoltarea sectorului productiv prin sprijinirea IMM-urilor” din Documentul de Programare Phare a fost elaborata în concordanță cu prioritățile identificate în Strategia Națională pentru IMM-uri și cu Carta Europeană pentru IMM-uri. Pentru a maximiza impactul și vizibilitatea asistenței CE, și în concordanță cu principiile concentrării și coordonării, fondurile Phare ce urmează să fie alocate sectorului IMM în cadrul programului Coeziune Economică și Socială 2004-2006 vor viza direct prioritățile 1-3 și indirect prioritățile 4-5, menționate mai sus.

Măsura alocată în actualul document urmărește să îmbunătățească și să dezvolte realizările de până acum, să eficientizeze utilizarea fondurilor Phare pentru implementarea priorităților sectoriale, care să asigure faptul că România își îndeplinește angajamentele asumate în cadrul Parteneriatului pentru Aderare, și să permită sectorului IMM din România să concureze cu succes pe piața europeană și la nivel mondial.

Așadar, prioritatea C „Dezvoltarea sectorului productiv prin sprijinirea IMM-urilor” cuprinde trei sub-proiecte:

Sub-proiectul 1, Sprijinirea IMM-urilor inovative prin îmbunătățirea accesului la soluții IT&C și a abilităților în acest domeniu, are ca obiective:

- ✓ Îmbunătățirea comunicării și schimbului de informații între IMM-uri și instituțiile administrației publice la nivel național și regional;
- ✓ Familiarizarea IMM-urilor cu noile tehnologii de informare și comunicare pentru îmbunătățirea competitivității;
- ✓ Îmbunătățirea accesului IMM-urilor la aplicații IT&C.

Sub-proiectul 2, Îmbunătățirea serviciilor de sprijinire a afacerilor pentru IMM-uri, are ca obiective:

- ✓ Întărirea capacității ANIMMC de a elabora și implementa programe care să faciliteze dezvoltarea unor servicii de sprijinire a afacerilor;
- ✓ Întărirea capacității furnizorilor regionali de servicii de a oferi servicii de cel mai înalt nivel micro-întreprinderilor și IMM-urilor;
- ✓ Sprijinirea întreprinderilor nou înființate, micro-întreprinderilor și IMM-urilor inovative de a crește contribuția acestora la crearea de locuri de muncă, la creșterea economică durabilă, și la îmbunătățirea performanțelor la export.

Sub- proiectul 3, Îmbunătățirea accesului IMM-urilor, micro-întreprinderilor și companiile inovative la finanțare, are ca obiective:

- ✓ Întărirea cadrului politic, legislativ și instituțional pentru sprijinirea introducerii și dezvoltării unor instrumente financiare novative la nivel național și regional;
- ✓ Îmbunătățirea capacităților instituționale și la nivel de resurse umane, ale instituțiilor intermediare (de creditare și micro-creditare) în relația cu IMM-urile;
- ✓ Înființarea unei scheme de micro-creditare pentru IMM-uri nou înființate și micro-întreprinderi.

Ministerul Integrării Europene va fi Agenție de Implementare, iar ADR-urile vor fi Autorități de Implementare pentru schemele de grant și credit, în cadrul acestei priorități (Dezvoltarea sectorului productiv prin sprijinirea IMM-urilor).

ANIMMC este instituția responsabilă cu elaborarea politicilor și va furniza suportul tehnic pentru implementarea investițiilor.

ANIMMC va fi Autoritatea de Implementare pentru componentele de asistență tehnică și pentru furnizarea de echipament IT și soft.

Comitetul de Coordonare pentru IMM-uri, condus de MIE, va urmări modul de desfășurare al măsurii în concordanță cu programul de implementare în vederea asigurării unei corelări efective între toate activitățile programului, precum și cu celelalte programe implementate în cadrul coeziunii economice și sociale.

Prioritatea A: “Dezvoltarea infrastructurii regionale si locale” din Documentul de Programare Phare a fost elaborata în concordanță cu prioritățile identificate în Strategia pentru reabilitarea drumurilor nationale 2001-2015, Strategia Parcurilor Industriale, Strategia de dezvoltare a turismului si Strategia pentru turism balnear, cu scopul de a imbunatati potentialul economic si social al celor 8 regiuni de dezvoltare, prin crearea cadrului pentru atragerea investitiilor straine si locale in intreprinderi, precum si crearea de locuri de munca stabile.

Aceasta prioritate cuprinde urmatoarele masuri:

- a. Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de turism; prin care pot fi finantate urmatoarele activitati:
 - proiecte de investiții care îmbunătățesc calitatea turismului, in special a celui balnear;
 - reabilitarea ecologică a zonelor cu valoare turistică;
 - reabilitarea zonelor urbane cu valoare turistică mare (reabilitări de străzi, centre istorice etc.);
 - reabilitarea drumurilor de acces catre zone turistice;
 - dezvoltarea infrastructurii pentru sporturi de iarnă, etc.;
- b. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii regionale de transport, prin care pot fi finantate urmatoarele activitati:
 - îmbunătățirea infrastructurii de transport existente prin linii de centură, rute ocolitoare sau de legătură care vor duce la devierea și reducerea traficului din centrul orașelor;
 - reabilitarea drumurilor judetene;
 - masuri de siguranta pentru drumuri.
- c. Reabilitarea și îmbunătățirea zonelor industriale, prin care pot fi finantate urmatoarele activitati:
 - decontaminarea zonelor industriale, in vederea îmbunătățirii calității mediului;
 - crearea condițiilor pentru dezvoltarea activităților economice și diminuarea efectelor restructurării industriale;

- d. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri, prin care pot fi finanțate următoarele activități:
- investiții care vor dezvolta infrastructura de afaceri în zone afectate de restructurare industrială, și unde există o dinamică puternică a creării de IMM-uri și/sau există investiții străine;
 - dezvoltarea zonelor strategice cu potențial de creștere a ocupării locurilor de muncă și care să furnizeze oportunități de extindere a afacerilor.

Ministerul Integrării Europene va fi Agenție de Implementare, iar ADR-urile vor fi Autorități de Implementare, în cadrul acestei priorități (Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale).

Comitetul de Coordonare pentru Infrastructura, condus de MIE, va urmări modul de desfășurare al măsurii în concordanță cu programul de implementare în vederea asigurării unei corelări efective între toate activitățile programului, precum și cu celelalte programe implementate în cadrul coeziunii economice și sociale.